

**«ОСНОВИ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ**

**КРИМІНАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

**Тема № 1 : *Поняття, суть,
завдання та стадії
кримінального провадження***

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Поняття, суть та значення кримінального процесу.

2. Завдання кримінального провадження.

3. Джерела кримінального процесуального права України.

Дія кримінального процесуального закону в часі, просторі та за колом осіб.

4. Стадії кримінального процесу: поняття та їх особливості. Поняття та види кримінальних процесуальних актів.

Кримінальний процес (кримінальне судочинство) — це здійснювана у встановленому законом порядку діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду з попередження, виявлення, розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, викриття осіб, винних в їх скоєнні, і застосування до них заходів кримінального покарання чи іншого впливу, а також реабілітації невинуватих, що відбувається через правовідносини, які виникають у зв'язку з цією діяльністю між органами і особами, котрі беруть в ній участь.

це поняття характеризується наступними трьома основними елементами:

1. Чітка система діяльності визначених у законі державних органів, посадових осіб та інших учасників процесу, які залучаються до сфери кримінальної процесуальної діяльності.
2. Правовідносини, які виникають під час цієї діяльності.
3. Обов'язкова правова регламентація діяльності й відносин, які виникають на її основі.

“кримінальний процес” в юридичній теорії і практиці застосовується в чотирьох значеннях:

1. як діяльність державних органів і посадових осіб щодо порушення, розслідування та вирішення кримінальних справ по суті;
2. як галузь права (кримінальне процесуальне), що регулює цю діяльність;
3. як правова наука, що досліджує вказану діяльність;
4. як навчальна дисципліна, в ході викладання якої вивчаються теоретичні основи кримінально-процесуального права, норми кримінально-процесуального закону і практична кримінально-процесуальна діяльність.

Кримінальні процесуальні відносини – це врегульовані кримінальним процесуальним законом суспільні відносини (чи зв'язок) між учасниками кримінального процесу, які проявляються в їх взаємних правах та обов'язках.

Кримінальна процесуальна форма – це суворий порядок кримінального провадження — правила і процедури (умови, підстави, строки, послідовність, порядок і т.п.) вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

Кримінальний процес = кримінальне судочинство = кримінальне провадження є поняттями тотожними.

Кримінальне провадження - досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Правосуддя - діяльність судів, що здійснюється шляхом розгляду і вирішення в судових засіданнях в установленому законом порядку кримінальних, цивільних, адміністративних і арбітражних проваджень.

Кримінальні процесуальні гарантії - встановлені кримінальним процесуальним законом засоби і способи, що забезпечують здійснення учасниками кримінального процесу своїх прав та дотримання ними обов'язків.

Кримінальні процесуальні функції
– це основні напрямки діяльності
учасників кримінального
судочинства.

концепція трьох процесуальних функцій:

- 1) кримінального переслідування
(обвинувачення);
- 2) захисту;
- 3) правосуддя.

Функція (від лат. *functio* — виконання, здійснення) означає: діяльність, обов'язок, робота, призначення. У загальному розумінні функція в кримінальному процесі — це діяльність конкретного суб'єкта, яку він здійснює відповідно до процесуального статусу.

Функція обвинувачення — це діяльність учасників кримінального процесу, яка направлена на всебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального провадження, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надають їм належну правову оцінку та забезпечують прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень. До цих суб'єктів відносяться слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник.

Функція захисту — це діяльність суб'єктів кримінального процесу, яка направлена на спростування підозри та обвинувачення, встановлення невинуватості особи і обставин, що пом'якшують відповідальність. Ця функція здійснюється підозрюваним, обвинуваченим (підсудним), засудженим, виправданим, особою, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

Функція правосуддя — це діяльність суду з дослідження всіх зібраних у кримінальному провадженні доказів і прийняття рішення щодо винуватості чи невинуватості конкретної особи, а також про її покарання (фактично функція вирішення кримінального провадження по суті).

Зміст і завдання кримінального процесу

Основні завдання кримінального процесу впливають зі статті 3 Конституції України, в якій сказано: “Людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Завдання кримінального процесу :

- захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень;
- охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
- забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

швидке розслідування і судовий розгляд буде здійснюватись за умови, якщо встановлення події злочину, винних осіб і притягнення їх до відповідальності буде максимально наближатись до моменту вчинення злочину.

повне розслідування і судовий розгляд означає, що повинні бути встановлені всі обставини, які входять до предмету доказування у кримінальному провадженні.

неупереджений судовий розгляд означає, що “кожна людина має право на справедливий публічний розгляд справи в розумний термін незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону”.

неупереджене розслідування означає, що прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий зобов'язані всебічно, повно і об'єктивно дослідити обставини кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і об'єктивних процесуальних рішень.

Важливими умовами правильного застосування закону також є суворе додержання норм кримінального, кримінального процесуального та іншого законодавства під час провадження з кримінальних справ з метою встановлення об'єктивної істини, щоб жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу.

Основні завдання кримінального процесу
закріпленні у Конституції України,
Кримінальному процесуальному кодексі,
гарантії та умови застосування кримінального
процесуального законодавства.

Дякую за увагу!